

Leo Trotskij

Pravda nr 292, 25 december 1921

Högvatten

Den ekonomiska konjunkturen och den internationella arbetarrörelsen

Den kapitalistiska världen går in i en period av industriellt uppsving. Högkonjunkturer växlar med kriser – en organisk lag i det kapitalistiska samhället. Den aktuella högkonjunkturen indikerar ingalunda att det upprättats en jämvikt i klasstrukturen. En kris hjälper ofta till att stärka anarkistiska och reformistiska stämningar hos arbetarna. Högkonjunkturen bidrar till att sluta de arbetande massorna samman.

I

Symptomen på en ny revolutionär flodvåg börjar bli tydliga i den europeiska arbetarrörelsen. Det är omöjligt att förutsäga om den kommer att föra med sig några enorma, allomfattande vågor. Men det råder ingen tvivel om att den revolutionära utvecklingens kurva pekar klart uppåt.

Den mest kritiska perioden i den europeiska kapitalismens existens kom under det första efterkrigsåret (1919). De största manifestationerna av revolutionär kamp i Italien (septemberdagarna 1920) skedde samtidigt som den mest akuta politiska krisen i Tyskland, England och Frankrike redan verkade ha övervunnits. Årets marshändelser i Tyskland var ett senkommet eko från en revolutionär epok som var förbi, och inte inledningen till en ny. I början av 1920 hade kapitalismen och dess stat, efter att först ha konsoliderat sina ställningar, redan övergått till offensiven. De arbetande massornas rörelse fick en defensiv karaktär. De kommunistiska partierna blev övertygade om att de var i minoritet, och vid vissa tidpunkter kunde det se ut som att de var isolerade från arbetarklassens stora flertal. Härav den s k "krisen" i Tredje internationalen. Som jag har fastslagit, står det klart att vi just nu står vid en vändpunkt. De arbetande massornas revolutionära offensiv är under uppsegling. Kampens perspektiv blir mer och mer omfattande.

Denna följd av stadier är ett resultat av komplexa orsaker av olika slag; men grunden och botten härrör den från den ekonomiska konjunkturen som återspeglar efterkrigstidens kapitalistiska utveckling.

Den farligaste perioden för den europeiska borgarklassen inträffade under demobiliseringen, då de vilseledda soldaterna återvände hem och skulle finna sin plats i produktionens bikupor. De första efterkrigsmånaderna medförde stora svårigheter som bidrog till att fördjupa den revolutionära kampen. Men de härskande borgerliga klickarna lyckades ändra inriktning i tid och genomförde en omfattande finansiell och statlig politik för att dämpa demobiliseringskrisen. Statsbudgeten bibehöll sin ofantliga storlek från krigstiden; många företag hölls artificiellt i drift; många kontrakt förlängdes för att undvika arbetslöshet; lägenheter uthyrdes till priser som gjorde det omöjligt att reparera byggnaderna; myndigheterna subventionerade importen av bröd och kött. Med andra ord ökade statsskulden, valutan blev mindre värd, ekonomins fundament underminerades – allt för att förlänga krigstidens fiktiva kommersiellt-industriella välstånd. Detta gav de ledande industriella kretsarna anledning att förnya de största företagens tekniska utrustning och ställa om dem för fredstidsproduktion.

Men denna falska boom stötte mycket snart på den allmänna fattigdomen. Konsumtionsvaruindustrin var den första som stannade upp pga. marknadens ytterst reducerade kapacitet,

och medförde att den resulterande överproduktionen blev till ett hinder som senare bromsade den tunga industrins expansion. Krisen fick proportioner och former som aldrig tidigare skådats. Krisen började tidigt på våren på andra sidan av Atlanten, spred sig till Europa i mitten av 1920 och nådde sitt lägsta punkt i maj 1921, det år som nu närmar sig slutet.

När den öppna och omisskänneligt kommersiella och industriella efterkrigs-krisen satte in (efter ett år med fiktiv uppgång), befann sig arbetarklassens första elementära angrepp på det borgerliga samhället således redan i sina sista stadier. Borgarklassen var i stånd till att hålla stånd genom att ducka och svänga, göra eftergifter och delvis med att försvara sig militärt. Detta första proletära angrepp var kaotiskt – utan några klara politiska mål och idéer, utan någon plan, utan någon ledning. Förloppet för och resultatet av detta inledande angrepp visade arbetarna att detta att förändra deras lott och omdana det borgerliga samhället var en långt mer komplicerad affär än de måhända hade trott under de första protestmanifestationerna efter kriget. Till en början var de arbetande massorna ganska homogena när det gällde de revolutionära stämningarna, men nu började de snabbt att förlora sin homogenitet – en inre uppskiktning satte igång på allvar bland dem. Arbetarklassens mest dynamiska del, och den som var minst bunden av gamla traditioner, samlade sig i kommunistpartiet efter att genom egna erfarenheter ha insett behovet av ideologisk klarhet och organisatorisk sammanslagning. Men efter nederlagen ryggade de mer konservativa eller mindre medvetna elementen tillbaka från revolutionära målsättningar och metoder. Arbetarbyråkratin drog nytta av denna splittring för att återta sina ställningar.

1920 års kommersiella och industriella kris bröt alltså ut under våren och sommaren, vid en tidpunkt då den föregående politiska och psykologiska reaktionen redan hade börjat på allvar inom arbetarklassen. Krisen ökade otvivelaktigt missnöjet bland betydande arbetargrupper, något som här och där framkallade våldsamma missnöjesmanifestationer. Men efter misslyckandet med offensiven 1919 och med den efterföljande uppskiktningen, kunde den ekonomiska krisen inte längre i sig själv återställa den nödvändiga enheten i rörelsen eller få den att göra ett mer beslutsamt revolutionärt angrepp. Dessa omständigheter förstärker vår uppfattning att krisens verkningar på arbetarrörelsen inte är så enkel och entydig som vissa föreställer sig. Krisens politiska följder (inte bara omfattningen av dess inflytande, utan också dess riktning) bestäms av hela den rådande politiska situationen och av de händelser som föregår och beledsagar krisen, speciellt arbetarklassens drabbningar, segrar eller nederlag innan krisen. Under vissa omständigheter kan krisen ge en väldig stimulans till arbetarklassens revolutionära aktivitet. Under andra förhållanden kan den fullständigt paralysera proletariats offensiv, och om krisen varar för länge och arbetarna lider för många nederlag, kan den inte bara kraftigt försvaga offensiven, utan också arbetarklassens försvarsförmåga.

När man idag ser tillbaka, kan man för att illustrera denna tanke formulera följande påstående: Om den ekonomiska krisen med dess massarbetslöshet och osäkerhet hade inträffat omedelbart sedan kriget avslutats, då skulle det borgerliga samhällets revolutionära kris ha varit mycket skarpare och djupgående till sin karaktär. Det var just för att undvika detta som den borgerliga staten tog loven av den revolutionära krisen med hjälp av ett spekulativt finansiellt uppsving, dvs. genom att skjuta upp den oundvikliga kommersiella och industriella krisen i tolv till arton månader, till priset av att ytterligare desorganisera sina respektive finansiella och ekonomiska apparater. Av denna orsak blev krisen ännu mer djupgående och skarp, men vid en tidpunkt då den inte längre sammanföll med demobiliseringens turbulenta våg, utan istället då denna redan hade dragit sig tillbaka – vid en tidpunkt då ett läger gjorde upp balansräkningen och omskolade sig själv, medan det andra till följd av detta genomgick desillusionering och splittring. Arbetarklassens revolutionära energi vände sig inåt och fann sitt klaraste uttryck i de ihärdiga ansträngningarna att bygga kommunistpartiet. Detta utvecklades omedelbart till att bli den största kraften i Tyskland och Frankrike. Efter att den

akuta faran var över, utnyttjade kapitalismen, som under loppet av 1919 hade skapat en artificiell spekulativ boom, den begynnande krisen för att ta ifrån arbetarna de fördelar (8-timmarsdagen, löneökningar) som kapitalisterna tidigare hade gått med på av ren självbevarelsedrift. Arbetarna utkämpade defensiva strider och drog sig tillbaka. Idéerna om att erövra makten, om att etablera en rådsrepublik, om att genomföra den socialistiska revolutionen bleknade givetvis i deras tankar vid en tidpunkt då de var tvungna till att kämpa, och inte alltid framgångsrikt, för att lönesänkningarna inte skulle bli för stora.

Överallt där den ekonomiska krisen inte fick formen av överproduktion och akut arbetslöshet, utan i stället (som i Tyskland) antog en djupare form där hela landet auktionerades bort och arbetarnas levnadsstandard kraftigt sänktes, påminde arbetarklassens ansträngningar, som inriktades på att höja lönerna för att kompensera för markens minskande köpkraft, om en man som jagar sin egen skugga. Som i andra länder, gick den tyska kapitalismen på offensiven; arbetarmassorna drog sig oorganiserat tillbaka, samtidigt som de försökte göra motstånd.

Det var just i en sådan allmän situation som detta års marshändelser inträffade i Tyskland. Kontentan i dessa var att det unga kommunistpartiet, som hade skrämts upp av den uppenbara revolutionära tillbakagången i arbetarrörelsen, gjorde ett desperat försök att utnyttja en aktion från en av proletariatets dynamiska avdelningar i syfte att ”elektrifiera” arbetarklassen och göra allt som var möjligt för att driva sakerna till sin spets, för att framkalla den avgörande striden.

Kominterns tredje världskongress sammanträdde med intrycket av marshändelserna i Tyskland i färskt minne. Efter en grundig analys värderade kongressen den fara som var förbunden med den bristande överensställningen mellan "offensivtaktiken", taktiken med revolutionär "elektrifiering" osv. – och de mycket mer djupgående processer som ägde rum inom hela arbetarklassen i överensställelse med förändringarna och skifningarna i den ekonomiska och politiska situationen.

Om det i Tyskland 1918 och 1919 hade funnits ett kommunistparti med jämförbar styrka som det som fanns i mars 1921, är det mycket sannolikt att proletariatet skulle ha gripit makten redan i januari eller mars 1919. Men det fanns inte något sådant parti. Proletariatet led nederlag. Ur erfarenheterna av detta nederlag växte kommunistpartiet fram. Om det 1921 hade försökt att handla på samma sätt som kommunistpartiet borde ha handlat 1919, skulle det ha krossats. Det är precis detta som den senaste världskongressen klargjorde.

Debatten om offensivteorin blev nära sammanflätad med frågan om hur man skulle värdera den ekonomiska konjunkturen och dess framtida utveckling. De mer konsekventa anhängarna av offensivteorin resonerade på följande sätt: Hela världen befinner sig i en kris som är en kris för ekonomiskt system som håller på att ruttna. Denna kris kommer oundvikligen att fördjupas och därmed medföra att arbetarklassen blir alltmer revolutionär. Med tanke på detta var det onödigt för kommunistpartiet att ge akt på sin eftertrupp, sina huvudreserver; dess uppgift var att gå på offensiven mot det kapitalistiska samhället. Förr eller senare skulle proletariatet, under piskrappen från den ekonomiska nedgången, komma till dess understöd. Denna ståndpunkt kom inte fram till kongressdeltagarna i en sådan fullt utvecklad form, eftersom dess skarpaste kanter hade slipats bort under sammanträdena i den kommission som diskuterade den ekonomiska situationen. Redan tanken att den kommersiella-industriella krisen skulle kunna ersättas av ett relativt uppsving betraktades av de medvetna och halv-medvetna anhängarna av offensivteorin närmast som centrism. När det gäller uppfattningen att det nya kommersiella-industriella uppsvinget inte bara kunde misslyckas att bromsa revolutionen, utan tvärt om ge den ny kraft och styrka – denna idé verkade som ren och skär mensjevism. "Vänster"-flygelns pseudo-radikalism fick ett senkommet och ganska oskyldigt uttryck på KPDs sista kongress, där det antogs en resolution som – låt mig i förbigående

notera detta – valde ut mig för en personlig polemik, fastän jag enbart hade uttryckt vårt partis centralkommittés synpunkter. Jag förlikar mig desto lättare med denna lilla och harmlösa hämnd från "vänstern", eftersom lärdomarna från den tredje världskongressen inte undgick att göra intryck på alla, minst av allt på våra tyska kamrater.

II

Det finns idag obestridliga tecken på ett omslag i den ekonomiska konjunkturen. Utslitna fraser som att den nuvarande krisen är kapitalismens sista, att den utgör grundvalen för den revolutionära epoken, att den enbart kan avslutas med proletariatets seger – alla sådana fraser kan givetvis inte ersätta en konkret analys av den ekonomiska utvecklingen och alla de taktiska konsekvenser som följer av detta. I själva verket upphörde världskrisen, som det har sagts, i maj detta år. Tecken på en förbättring av konjunkturen visade sig först i konsumtionsvaruindustrin. Därefter kom även den tunga industrin igång. Idag är detta odiskutabla fakta som avspeglas i statistiken. Jag ska inte anföra denna statistik för att inte försvåra för läsaren att följa den allmänna linjen i mina tankar.¹

Betyder detta att förfallet i det kapitalistiska ekonomiska livet har stoppats upp? Att ekonomin har återvunnit sin jämvikt? Att den revolutionära epoken närmar sig sin avslutning? Inte alls. Brottet i den ekonomiska konjunkturen är ett uttryck för att den kapitalistiska ekonomins förfall och den revolutionära epokens förlopp är långt mer sammansatt än vad vissa förenklare föreställer sig.

Den ekonomiska utvecklingen karakteriseras av två olika kurvor. Den första och grundläggande kurvan betecknar produktivkrafternas generella tillväxt, varuomsättning, utrikeshandel, bankverksamhet osv. I det stora hela rör sig denna kurva uppåt genom hela kapitalismens utveckling. Den är ett uttryck för det faktum att samhällets produktivkrafter och mänsklighetens välbefinnande har vuxit under kapitalismen. Denna grundläggande kurva växer emellertid uppåt på ett ojämnt sätt. Det finns årtionden som den bara stiger med en hårsbredd, sedan följer årtionden då den stiger brant uppåt, bara för att senare, under en ny period, förbli på samma nivå under lång tid. Med andra ord genomgår historien perioder med såväl snabb som mer gradvis tillväxt av produktivkrafterna under kapitalismen. Genom att ta kurvan över den engelska utrikeshandeln kan vi utan svårighet slå fast att den bara uppvisar en svag tillväxt från slutet av 1700-talet fram till mitten av 1800-talet. Därefter stiger den mycket snabbt under drygt en tjugooårsperiod (1851 till 1873). Under den efterföljande perioden (1873 till 1894) förblir den praktiskt taget oförändrad och därpå stiger den åter snabbt fram till kriget.

Om vi ritar denna kurva, ger oss dess oregelbundna uppåtgående krökning en schematisk bild av den kapitalistiska utvecklingens förlopp som helhet, eller av en av dess aspekter.

Men vi vet att den kapitalistiska utvecklingen äger rum genom s k industricykler, som består av en följd på varandra följande ekonomiska konjunkturen: uppsving, uppbromsning, kris, krisen upphör, förbättring, uppsving osv. Historiska undersökningar visar att dessa cykler följer efter varandra med åtta till tio års mellanrum. Om dessa skulle inritas i kurvan, skulle det på den grundläggande kurva som karakteriserar kapitalismens allmänna utveckling överlagras en uppsättning periodiska vågor som rör sig upp och ned. Cykliska förändringar av konjunkturen är oupplösligt förknippade med den kapitalistiska ekonomin, på samma sätt som hjärtslagen är förknippade med en levande organism.

¹ Jag hänvisar läsare som är intresserade av denna betydelsefulla statistik till kamrat Pavlovskijs artikel i nr. 10 av "Kommunistiska Internationalen" och till kamrat S.A. Faulkners artiklar i "Ekonomitjeskaja Zjizn" (nr 284, 285 och 286) – L.T.

Uppsving följer efter kris, kris följer efter uppsving, men på det hela taget har kapitalismens kurva rört sig uppåt under århundraden. Självfallet måste den totala summan uppsving ha varit större än totalsumman av kriser. Men utvecklingskurvan antog olika utseende under olika epoker. Det fanns epoker med stagnation. De cykliska svängningarna upphörde. Men eftersom den kapitalistiska utvecklingen som helhet fortsatte uppåt, följer det att kriserna bara nått och jämnt motsvarade uppsvingen. I perioder då produktivkrafterna snabbt utvecklade sig, fortsatte de cykliska svängningarna att avlösa varandra. Men varje uppsving förde uppenbarligen ekonomin längre framåt än den blev tillbakakastad av den efterföljande krisen. De cykliska vågorna kan jämföras med vibrationerna hos en metallsträng, där vi förutsätter att den ekonomisk utvecklingslinjen har likheter med en spänd metallsträng. I verkligheten är denna linje självfallet inte rak, utan har en komplex krökning.

Denna den kapitalistiska utvecklingens inre mekanik som ständigt växlar mellan kris och uppsving, visar oss hur felaktig, ensidig och ovetenskaplig idén är om att den nuvarande krisen, som blir allt djupare, kommer att bestå tills proletariats diktatur har upprättats, oavsett om detta sker nästa år, om tre år eller ännu längre fram i tiden. Som vi sade i vår rapport och resolution vid tredje världskongressen, genomgår det kapitalistiska samhället cykliska svängningar under sin ungdom, mogna ålder och förfall, liksom hjärtslagen åtföljer människan även på dödsbädden. Oavsett de allmänna förhållandena, oavsett det ekonomiska förfallets djup, så sveper den kommersiella och industriella krisen bort alla överflödiga varor och produktivkrafter och upprättar en bättre överensstämmelse mellan produktion och marknad, och av just dessa skäl öppnas möjligheten av ett industriellt återuppvaknande.

Uppsvingets tempo, räckvidd, intensitet och varaktighet beror av helheten av de förhållanden som karakteriserar kapitalismens livsduglighet. I dag kan det med bestämdhet slås fast (vi gjorde det redan under den tredje världskongressen) att efter det att när krisen har raserat det första hindret, i form av orimliga priser, så kommer den gryende industriella återupphämtningen under nuvarande betingelser på världsmarknaden att snabbt stöta på en rad andra hinder: det djupgående rubbningen av den ekonomiska balansen mellan Amerika och Europa, utarmningen av Central- och Östeuropa, den långvariga och djupgående upplösningen av de finansiella systemen osv. Nästa industriella uppsving kommer m.a.o. inte vara i stånd till att återskapa förutsättningar för en framtida utveckling liknande de förhållanden som rådde före kriget. Det är tvärtom mycket sannolikt att detta uppsving efter de första erövringarna kommer att stöta mot de ekonomiska skyttegravar som kriget åstadkom.

Men ett uppsving är ett uppsving. Det betyder en växande efterfrågan på varor, en utvidgad produktion, minskande arbetslöshet, stigande priser och möjligheten av löneökningar. Och under dessa historiska omständigheter kommer uppsvinget inte att dämpa, utan skärpa arbetarklassens revolutionära kamp. Detta följer av allt det föregående. I alla kapitalistiska länder nådde arbetarrörelsen efter krigens sitt höjdpunkt och slutade sedan, som vi har sett, med ett större eller mindre sammanbrott och reträtt och med splittring inom arbetarklassen själv. Under sådana politiska och psykologiska förutsättningar skulle en långvarig kris, även om den utan tvivel skulle bidra till att öka bitterheten inom arbetarklassen (speciellt bland de arbetslösa och delvis arbetslösa), inte desto mindre samtidigt ha en tendens att försvaga deras aktivitet, eftersom denna aktivitet är nära förbunden med arbetarnas medvetenhet om sin oersättliga roll i produktionen.

Långvarig arbetslöshet efter en period med revolutionära, politiska angrepp och reträtter gynnar inte alls det kommunistiska partiet. Tvärtom kommer krisen, ju längre den varar, att ge näring åt anarkistiska stämningar å ena sidan och reformistiska stämningar å den andra. Detta faktum kom till uttryck i de anarko-syndikalistiska gruppernas brytning med Tredje internationalen, i en viss konsolidering av Amsterdam-internationalen och Två-och-en-halv-internationalen, i den temporära sammanslutningen av Serrati-grupperna, i splittringen av

Levis grupp osv. Däremot kommer den industriella återupphämtningen att medföra en höjning av arbetarklassens självtillit som blev undergrävd av nederlag och splittring i de egna leden. Den kommer att svetsa samman arbetarklassen på fabrikerna och verkstäderna och öka deras önskan om enighet i militanta aktioner.

Vi ser redan början av denna process. Arbetarna känner redan fastare mark under fötterna. De håller på att samla sina led. De känner starkt att splittringen är ett hinder för handling. De strävar inte bara efter ett mer enigt motstånd mot kapitalets offensiv som är ett resultat av krisen, utan också efter att förbereda en motoffensiv som bygger på den industriella återupphämtningen. Krisen var en period av otillfredsställda förhoppningar och bitterhet, ofta en vanmäktig bitterhet. När uppsvinget utvecklas kommer det att göra det möjligt för dessa känslor att få utlopp i handling. Det är just detta som den tredje kongressens resolution, som vi försvarade, säger:

”Men om utvecklingstempot skulle avtaga i intensitet och den pågående kommersiella och industriella krisen skulle avlösas av en period av uppsving i ett större eller mindre antal länder, då skulle det likväl ej betyda början till en ’organisk’ epok. Så länge kapitalismen existerar är cykliska svängningar ofrånkomliga. De kommer att ledsaga kapitalismen i dess dödskamp, liksom de följde den i dess ungdom och i dess mognadstid. Om proletariatet under loppet av den innevarande krisen skulle tvingas på reträtt under kapitalismens anlopp, då kommer det att omedelbart återuppta offensiven så snart konjunkturen förbättras. Dess ekonomiska offensiv, som i ett sådant fall otvivelaktigt kommer att föras under parollen om revansch för krigstidens alla bedrägerier, för alla kristidens plundringar och förödmjukelser, därigenom att visa samma tendens till att förvandla sig till ett öppet medborgarkrig precis som den nuvarande offensiva kampen gör.”

III

Den kapitalistiska pressen slår på trumman för den ekonomiska "rehabiliteringen" och för perspektivet på en ny epok av kapitalistisk stabilitet. Denna extas är lika ogrundad som den kompletterande rädslan bland "vänstersinnade" som tror att revolutionen måste växa fram ur den ständigt fördjupade krisen. Men samtidigt som den kommande kommersiella och industriella högkonjunkturen kommer att tillföra nya rikedomar till borgerlighetens toppcirklar, kommer de politiska fördelarna i själva verket tillfalla oss. Tendenserna till enhet inom arbetarklassen är bara ett uttryck för en växande vilja att gå till handling. När arbetarna idag kräver att kommunisterna av hänsyn till kampen mot borgarklassen sluter en överenskommelse med de oavhängiga och socialdemokraterna, så kommer samma arbetare i morgon – i den mån rörelsen får massomfattning – att bli övertygade om att enbart det kommunistiska partiet kan erbjuda dem ett ledarskap i den revolutionära kampen. Den första tidvattensvågen lyfter upp alla arbetarorganisationer och driver å dem att komma överens. Men samma öde väntar socialdemokraterna och de oavhängiga: de kommer att en efter en uppslukas av de kommande revolutionära tidvattensvågorna.

Betyder detta – i motsättning till vad offensivteorins anhängare säger – att det inte är krisen, utan den kommande ekonomiska återhämtningen, som direkt kommer att leda till proletariats seger? Ett sådant kategoriskt påstående är grundlöst. Vi har redan ovan visat att det inte finns ett mekaniskt, utan ett sammansatt dialektiskt inbördes beroende mellan de ekonomiska konjunkturerna och klasskampens karaktär. För att förstå framtiden räcker det med att ha klart för oss att vi träder in i den ekonomiska återupphämtningen långt bättre rustade än då vi inträdde i krisperioden. I de viktigaste europeiska länderna har vi starka kommunistiska partier. Konjunkturuomslaget öppnar otvivelaktigt möjligheter för en offensiv för vår del – inte bara på det ekonomiska område, utan även på det politiska. Det skulle vara fruktlöst att spekulera i hur denna offensiv kommer att sluta. Den har just börjat, just kommit inom synhåll.

En ordvrängare skulle kunna resa invändningen att om vi medger att den industriella återhämtningen inte nödvändigtvis för oss direkt till seger, så kommer uppenbarligen en ny industriell cykel äga rum, vilket betyder ännu ett steg mot återupprättande av kapitalistisk jämvikt. Skulle det inte i så fall rentav uppstå fara för en ny epok med kapitalistiskt tillfrisknande? Detta kan man besvara på följande sätt: Om det kommunistiska partiet misslyckas att växa, om proletariatet inte lyckas skaffa sig erfarenheter; om proletariatet misslyckas med att göra motstånd på ett mer och mer omfattande och oförsonligt revolutionärt sätt, om det misslyckas med att vid första bästa tillfälle övergå från försvar till offensiv, då kommer den kapitalistiska utvecklingens mekanismer, understödda av den borgerliga statens manövrer, utan tvivel i det långa loppet att fullgöra sitt arbete. Hela länder kommer att ekonomiskt slungas tillbaka i barbari. Tiotals miljoner människor kommer att dö av svält och med förtvivlan i sina hjärtan, och på deras ben kommer en ny slags jämvikt att återupprättas i den kapitalistiska världen. Men ett sådant perspektiv är en ren och skär abstraktion. Vägen mot denna spekulativa kapitalistiska jämvikt är fylld med många, gigantiska hinder: kaos på världsmarknaden, sammanbrott i valutasystemet, militarism, krigsfara, brist på framtidstro. Kapitalismens elementära krafter söker efter flyktvägar bland mängder av hinder. Men samma elementära krafter går till angrepp mot arbetarklassen och driver den framåt. Arbetarklassens utveckling upphör inte ens när den är på reträtt. För samtidigt som den mister terräng, samlar den erfarenheter och bygger sitt parti. Den marscherar framåt. Arbetarklassen är en av förutsättningarna för den sociala utvecklingen, en av faktorerna i denna utveckling, och är dessutom den viktigaste faktorn, eftersom den representerar framtiden.

Den industriella utvecklingens grundläggande kurva strävar uppåt. De cykliska fluktuationerna, som under efterkrigstidens förhållanden liknar kramper, har gjort rörelsen komplicerad. Det är naturligtvis omöjligt att förutse vid vilken punkt i utvecklingen som det kommer att uppstå en sådan kombination av objektiva och subjektiva omständigheter att de ger upphov till en revolutionär omvälvning. Det är inte heller möjligt att förutsäga om detta kommer att ske under den aktuella återhämtningen, vid dess början eller vid dess slut, eller vid början av en ny cykel. Det är räcker för oss att veta att utvecklingstempot till en avsevärd del beror av oss, av vårt parti och av vår taktik. Det är av yttersta vikt att ta den nya ekonomiska vändningen med i beräkningen, eftersom den kan öppna ett nytt stadium när det gäller att sluta leden och förbereda en segerrik offensiv. För om det revolutionära partiet förstår vad som händer, så innebär det i sig självt att alla tidsintervall förkortas och att datum tidigareläggs.

Översättning: Martin Fahlgren